

Koruyucu Genel Başkan: Millî Şef İsmet İnönü

B A Ş K A N : Maarif Vekili Hasan Âli Yücel

Genel Sekreter : İbrahim Necmi Dilmen

Ü Y E L E R : Besim Atalay, Hasan Reşit Tankut, Refet Ülgen ,
Naim Onat, Doktor Mehmet Ali Ağakay.

/Kolbaşılarından Ahmet Cevat Emre ve Ali Canip Yöntem
İstanbulda olduklarından bulunamamışlardır. Lügat
Kolu üyelerinden Gaziantep Saylavı Ömer Asım Aksoy
toplantıda bulunmuştur./

G Ü N D E M

- 1.- Çalışmalar hakkında Koruyucu Genel Başkanın izahat ve maruzatta bulunul-
ması ;
- 2.- İmlâ tasarının müzakeresi.

K A R A R L A R

- 1.- Genel Sekreter Kurumun lügat, terim, tercüme ve yayın işlerindeki çalış-
maları üzerine maruzatta bulunmuştur :
a) Yapılmakta olan Yeni Türk Sözlüğünün takriben 15000 i terim olmak
üzre 35000 kadar kelime tutacağı ve terimler hariç olarak 20000 kadar
kelimeden 12000 i işlenmiş bulunduğu memnuniyetle karşılanmıştır. Kalan
8000 kadar kelimenin işlenmesine devam ile beraber terimlerin de bir
yandan hazırlanması ve böylece gelecek yaza kadar bu işin basımına
başlanabilmesi yerinde görülmüştür.

Koruyucu Genel Başkan, bu sözlüğün yeni dil yolunda önemli bir rol yapacağına işaretle asıl yeni dilimizin yazıcılar elinde işleneceğini ilâve ve bu ruhun yerleşmesi için elden gelenin yapılması esasını teyit buyurmuşlardır.

Askerler arasında pek güzel yerleşmekte olan öz dil sözlerinin sivil-ler arasında da yer bulması ve kökleşmesi için kanunların bu bakımdan düzelmesi gerekliliğini takdir eden Cümhur Reisimiz, Anayasamızın bu bakımdan yazılmasını denemek üzere Kolbaşı Hasan Reşit Tankut'a iradede bulunmuşlardır.

b) Terim işlerinin yeniden ele alındığı ve Üniversite ile yapılan temaslar ile Coğrafya Kongresi ve Gramer Komisyonu çalışmaları ve bununla bağlanan Coğrafya ve Gramer Terimleri üzerine verilen izahat, Millî Şefimizce memnuniyetle karşılanmıştır. Terimler işinin öztürkçe hareketini en ziyade kuvvetlendirecek ve Türk biliminin gerçekten öz bir varlık halini almasına yol açacak yüksek değerini işaret buyuran Koruyucu Genel Başkan, İlk ve Orta Öğretimin kalan terimlerinin de bir ayak önce tamamlanmasını ve bir yandan da Yüksek Öğretim terimlerinin yürütülmesini irade eylemişlerdir.

c) Tercümesi tamam olan Divanü Lûgat-it-Türk'ün üçüncü cildinin 20 forması ile ayrıca hazırlanan tıpkıbasım'ı formları arz edilerek Cümhur Reisimizin memnuniyetlerini mucip olmuştur.

d) Kurum yayınları üzerine izahat verilerek Söz Derleme Dergisinin ikinci cildi tamam olduğu, Şeyhî Divanının faksimilesi hazırlanmış bulunduğu, Muhakemeâtül-lûgateyn basımına başlandığı, Besim Atalayın "Ekler ve Kökler" kitabının basılmakta olduğu arz edilmiştir.

Millî Şefimiz, bunlardan da memnun olmuşlar ve Besim Atalayın kitabının kendi yüksek teşvik ve taltifleri eseri olmak dolayısıyla Yüce Adlarına armağan edilmesine de muvafakat buyurmuşlardır.

Yayınlarımızın bütün Türk dünyasına eriştirilmesi ve onların yayınlarından da daima haber alınması lüzumunu da Koruyucu Genel Başkan ayrıca işaret eylemişlerdir.

2.- İmlâ tasarının geçirdiği safhalar ve öntasarın neşriyle buna gelen cevaplar hakkında izahat veren Genel Sekreter, Yeni İmlâ Kılavuzunun başına konulacak kurallar hakkındaki tasarin başlıca meselelerini kısaca göz önüne koymuştur.

a) Özadlar, her kesin kendi varlığının bir damga ve işareti olduğuna göre, bunların sahipleri tarafından kabul ve nüfus kütüğüne kaydettirilen yazılış şekillerinin değiştirilmemesi ve bu gibi isimlerin ses benzeşme ve değişme hallerinin yazıda gösterilmemesi kabul edilmiştir.

b) Ayrı yazılan ek ve edatlarda sessiz benzeşmelerinin yazıda gösterilmemesi ve etmek, eylemek ... gibi yardımcı fiillerle birleşerek bir tek fiil haline gelen sözlerin kaç heceli olursa olsun bitişik yazılması yerinde görülmüştür.

c) Özel adlar'ın birer birer sayılmıyarak yalnız örneklerin her cinsini gösterecek surette çoğaltılması uygun görülmüştür.

d) Kelime sonunda sert harflerin yumuşaması ve ek başında yumuşak harflerin sertleşmesi üzerine görüşülerek bu meselenin bir daha müzakere edilmesi kararlaştırılmıştır.

e) Asıl türkçe kelimelerde ve Türk ahengine uyarak türkçeleşmiş sözlerde harflerden başka hiç bir işarete lüzum olmadığı ve harflere ve işaretlere ilâve yapılmaması esasları ittifakla kabul edilmiştir.

Yabancı sözlerdeki özellikleri işaret için kullanılacak (") ve (') işaretlerinin ancak kelime benzeyişlerini karşılamak üzere zarurî olan yerlerde kullanılması esası da kabul edilmiş ve (^) işaretinin uzatma ve inceltme rollerinin karıştığı nâdir kelimeler için çift sesli kullanılması veya (ğ) konulması da, asıl ölkü bu gibi Türk sesi kanunlarına uymıyan sözlerin dilden çıkarılması olduğuna göre, fazla görülmüştür.

f) Lâtin harfi kullanan milletlere ait yabancı Tarih ve Coğrafya özadlarının - bızce özel bir söyleniş olmadığı takdirde - ansiklopedi ve yüksek bilim kitaplarında asıl kendi imlâlarıyla yazılması ve yanına parantez içinde okunuşunun gösterilmesi ve umumî yazılarda bu özadların

87

okunduğu gibi ve eğer okunuş tarzı belli değilse olduğu gibi yazılması ve lâtin harfinden başka harf kullanan milletlere ait özcadların okunduğu gibi yazılması esasları kabul edilmiştir.

Bu esasların kabulünden sonra Koruyucu Genel Başkan, dil devriminin yüksek önemi üzerindeki yüce görüşlerini tekrar ifade buyurarak kanunlarımızın dilini sadeleştirmek ve özleştirmek, bilim dilini terimler yoluyla türkçeleştirmek sayesinde kısa bir zamanda dilimizin bütün dünya türklerine örnek olacak güzel bir edebiyat dili olabileceğini ve bu yüksek gaye üzerinde durmadan çalışılması lâzım olduğunu irade buyurmuşlardır.

Saat 20,30 da Millî Şefin mufarekatleriyle toplantıya son verilmiştir

Koruyucu Genel Başkan

Başkan

Genel Sekreter

Sayman

Üye

Üye

Üye

Üye

Üye

Üye

-Aslı gibidir-

[Signature]

[Signature]